

ივერიის

თვე	აბ.	კ.	თვე	აბ.	კ.
12	10	6	6	6	6
11	9	5	5	5	5
10	8	4	4	4	4
9	7	3	3	3	3
8	6	2	2	2	2
7	5	1	1	1	1

ცალკე ნომერი—ერთი შაურა.

გაზეთის დასაყვებად: ფრანკი განცხადებათა დასაყვებად უნდა მიჰმარტოვოს: თითო რუბლქვანად, ანალოგიური ქვანად, სხვათა № 9, 3. ხელდაკვლის საგაზეთოს, გოლინიის პოსტსავე, ცენტრალურსა და გრიტოვის წყვეტის მადასავე.

წამი განცხადების: შეუდგომივით სტრუქტურა რვა ვაზ.

1877—1887 წელიწადი **საპალიტიკო-სალიტერატურა-გაზეთი** 1877—1887 წელიწადი

დაგვიწყო გასეიფა
სრულიად უმომარის
შეაღწიოს სპირიტისა,
რომელიც ბერად განპარგებულია და გაუმჯობესებული, თეთრი ალი აქვს და ფრიალდავად ღორს, ნარდალ მყიდველთ ბერი დათმობათ.

ქარხანა
მ. ბ. შარ-საბარკოვიძისა და კ. ვერაზე, ტფილისის ქალაქში.
(50-2)

რიისა, რადგანაც მათნი ისტორიული საჭიროებანი და მიდრეკილებანი ერთი-ერთმანერთს ეწინააღმდეგებიან. რუსეთი, გითარცა უდავლად და უძვირესი სლავიანთა სახელმწიფოა, უნდა გახდეს უკვალა სლავიანთა მეთაურად; ამ აზრით რუსეთმა განათავისუფლა ზოგიერთი ერთი სლავიანთა ტომიანთა და იმის შემწეობით დაარსებულ იქმნენ ცალკე-ცალკე სამთავროანი. ამისათვის რუსეთი იძულებული იქნა რამდენიმე სასტიკო ომი გაეწია ოსმალეთისათვის, რომელიც კვილიზაბად დიდს ძალს სლავიანთა ქვეყნებისს.

ავსტრია, მას აქედ, რაც პრუსიამ ჩამოართვა გერმანიის მეთაურობა, თავისი არსებობის დასაცველად იძულებულია მიიზიდებოდეს იმავ სლავიანებისა; ამისათვის იგი სცდილობს და ურველსავ სამუდამსა ხმარობს, რათა ხელში ჩაიგდოს სლავიანთა ქვეყნები და მოაქციოს იგინი თავისი მფლობელობისა და მიფრველობის ქვეშ, ე. ი. ავსტრია საქმეთა საფუძვლიანი იძულებულია გახდეს სლავიანთა სახელმწიფოდ.

აქედამა სჩანს, რომ რუსეთი და ავსტრია მსაველობენ ერთისა და იმავე ვიზით, მაგრამ სხვა-და სხვა თავიდაპირ; ცხადია, რომ ისინი უნდა შეხვდნენ ერთმანერთს. ერთი-ერთმანერთისათვის გზის ახვევას შეუძლებელია და არც ერთი მათგანი თავს არ დაანებებს იმ გზას; რუსეთი—იმისთვის, რომ მისი წარსული და ისტორია არაონინებს იმ

გზითა; იმისთვის, რომ ვერ უარ-ჰყოფს თავის განზრახვას, განდევნევა სლავიანთა მეთაურად; ავსტრია—იმისთვის, რომ იმისი განდევნა ამ გზიდან მოასწავებს იმის სიკვდილს, იმის სახელმწიფო არსებობის მოსაბრუნებას.

მამასადავ, ცხადია, რომ რუსეთი და ავსტრია უნდა შეხვდნენ ერთმანერთს და არ, სადა არის უკვალად სავანი, რომელიც უნდა გადასწვიტოს მერმოსმა. ამ ორ სახელმწიფოთა თვითოეულიც ერთი მეთაურად გამოსვლა და შებრძნა: დედა და ავსტრიის საბოლოოვად დამარცხება ერთი იქნება; რუსეთი იმედოდ ძლიერია, რომ ავსტრია საკმაოდ წინააღმდეგობას ვერ გაუკრძვას.

აი, ამ გარემოებაზე მიქცეული გერმანიისა, საფრანგეთისა, ინგლისისა და იტალიის უკრძადებდა, რადგანაც ამაზე დამოკიდებული იქნა მათი ბედი და უბედობა. თვითოეულს მათგანს უნდა ეს საქმე თავის სასარგებლოდ გამოეყენა. ესედა ვითარება, რომელიც სახელმწიფოს რა უნდა, ვის უნდა გაუწოდოს სული და გამოუსარჩლოვანადგანაც თავი და თავი სახელმწიფო გერმანიისა, ვითარება, სხვათა დასწევს სასწორის ეს სახელმწიფო, რომლის დამარცხება თუ გამარჯვება, რუსეთისა თუ ავსტრიისა, მისცემს უფრო ხელსა?

აქ ისევ გერმანიისა და საფრანგეთის პალიტიკური განწყობილება უნდა მოვიხილოთ. უმთავრესი

და უძლიერესი მოსინდელ მტერი და მოპირდაპირე გერმანიისა საფრანგეთია, აღორძინებული და თავიდაც უფრო მეტად აღორძინებული, აი, ამ ორ სახელმწიფოთა განწყობილებაზე დამოკიდებული რუსეთისა და ავსტრიის საქმეც. საფრანგეთი ისეთი მტერია გერმანიისა, რომელიც ვერასოდეს ვერ მოურიგდება გერმანიისა. ამით შორილი ვიქვით, აუცილებელია და რადგანაც რაგინი თითქმის ერთ ნაწილად ძლიერნი და მოპირდაპირე სათუელი მათგანი სცდილობს მომხრედ და მოსარჩელე იმოგნოს, ვინ უნდა აირჩიოს გერმანიამ,—რუსეთი, თუ ავსტრია! დიდგის აზრით, გერმანიამ, თუმცა პირდაპირი ანგარიში არა აქვს რუსეთთან, რუსეთის ვერ მოურიგდება, რადგანაც მათ შორის სუფევს ძლიერი ერთგნული უთანხმოება და დაუღწიებლობა; ამის ისიც ესმის, რომ საფრანგეთისა და რუსეთის შორის კავშირი ადვილად მოსახერხებელია. ამიტომაც გერმანიამ უნდა მიჰმართოს ნაკლებად ძლიერს, მაგრამ მძიმე საკმაოდ შემძლე ავსტრიის, და მუდამ იმას უნდა სცდილობდეს, რომ ავსტრიის განაძლიეროს და ხელი შეუძლოს რუსეთისა, ე. ი. ავსტრია უნდა მოაზრდოს იმ დროისათვის, როცა რუსეთ-საფრანგეთი გაილაშქრებს გერმანიას. ავსტრიამაც კარგად იცის, რომ იმისი დედა დათვლილია, თუ

რომ ძლიერი მფარველი და მოსარჩელე არ მოიპოვებ, და ამიტომაც სცდილობს გერმანიის წელმდევნელობით იმოქმედოს. მამართლებს, ერთის მხრით რუსეთი და საფრანგეთია, სხვათა მეთაურით—გერმანია და ავსტრია. გერმანიის ესის, რომ იმისთვის მართა ავსტრია საკმაოდ არ არის რუსეთ-საფრანგეთთან საბრძოლველად; თუ თავისი იმედი აქვს, საფრანგეთად ისიც იცის, რომ ავსტრია რუსეთს ვერ გაუძლებს. მამამსადავ, საჭიროა სხვა მოამრეობი და ამიტომაც გერმანიამ და ავსტრია სცდილობენ მიიზნონ იტალია და ინგლისი. დიდგის აზრით, ამ ორ სახელმწიფოთა სახეუთი აქვთ გერმანიის-ავსტრიის გაუწოდება ხელი; ინგლისს—იმისთვის, რომ რუსეთთან ანგარიში აქვს აღმოსავლეთში და იტალიას—იმ უთანხმოების გამო, რომელიც ამას და საფრანგეთს შორის სუფევს. მაგრამ, როგორც დიდგის ამბობს, ინგლისს სხვა-და სხვა მიზეზების გამო არ შეუძლიან დაემხროს ავსტრიის, თუმცა ძლიერი და გამძლე ხანგრძლივობის ბრძოლისათვის. მამამსადავ, უნდა ვინაგარიზოთ ერთის მხრით საფრანგეთისა და რუსეთის ძალდახმობა და მეორე მხრით—გერმანიისა, ავსტრიისა და იტალიისა.

ტფილისი, 30 ნოემბერი
ჩარღვ დიდი განიხილავს რა საფრანგეთის და გერმანიის პალიტიკური ურთიერთობის და საზღვრთა ძალ-დაინგის, ენება იმასა, თუ როგორია პალიტიკური განწყობილება სხვა სახელმწიფოთა შორის და რამდენად უნდა არიან ეს უკანასკნელი ერთმანერთს მგავს-და-მგავს მისწვდნენ და თავიანთს ინტერესებს გამოუსარჩლონ. დიდგის გულ-დასმით იგადავებს იმასა, თუ რა განწყობილება დამკვიდრებულია რუსეთსა და ავსტრიის შორის და რა თვალთუქურბენ იმათ განწყობილებას სხვა დანდი სახელმწიფოთა: გერმანიისა, საფრანგეთი, ინგლისი და იტალია. დიდგის აზრით, მოსალოდნელია შეებამ რუსეთისა და ავსტრია

მორიგი ჟარის გამოსვლა
პატარს ჩეკის უმსახეობა,
სულ სასაფრად ბაჭების
შეკრება უმსახეობა!...

მსხვერპლი სიპარაულისა
(ტფილი)

შეაღწიე იყო. პატარა სოფელი ნ... რამდენსაც ნახევარის ვერსტის მანძილზე რკინის გზა ჩაუდგინეს, ღრმად მისცემოდა. სრული სიწყემ სუფილდა. მხოლოდ ხანდისან გაიხილა ძალღობის ყველა და სუფილის ნეტარე ზარსა რეკავდა. არც ერთის სახლში სინათლე არ მოჩანდა. პირამრავლი მთავრე ვერცხლის ბუჩახით ისინი თუა პარონიზანტე ამოგარის და მოფონა თავისი ილუმინო სხივები დღე-ღამეშია. შვენიერი ზაფხულის ღამე იყო, ერთი იმ ღამეთავე, რომელიც უნებლიდ რაღაც სიაკაცის ნეტარეების გრძნობით ავსებს ცალკის გულს...
უცრემ ამ გამკვირვებულ დაკამეულს პარტი, ამ შეურყევლს და მკვდარს სიწყემში ნათლად გაისმა რამდენჯერმე განმეორებული სტენა. ძალღობმა გაცარებულნი ყველა შექმნეს,

თითქმის ვილაცს შეგნენ, მაგრამ მალე ხმა გაიქცა და ისევ ღრმა სიწყემ ჩამოვარდა. ამ დროს ერთ-ერთის პატარა სახლის ფანჯრიდან სინათლემ გამოაბეჭდა და ცოტა ხნის შემდეგ იქიდან გამოვიდა თეთრი მოსახსანი თაუ-შებთეილი და თეთრსავე კაბში ჩაცმული ქალი. ის აჩქარებით სივლიდ მიეშურებოდა. ყოველის მისს მოპირაობას ეტყობოდა ძლიერი წინ-დახედულობა და სიწყემილი; დრო-გამოშვებით შეჩერებოდა და ხოლმე და, სმენად გარდაცქეული, იქითაქით ცქერას იწყებდა; ხან დაინებულა მის წინამოდგენას, უთუოდა, რაღაც მოკლანდელია და ერთბაშად, მშველით დაშფოხალი, ნაბიჯს გაუჭრებდა, მიიხრებდა მას-მისთვის ხესთან და მიეკრეოდა ზედვაქვევებულ, სულ-განაბლულ... შემძლე, რა-კი დარწმუნდებოდა, რომ ხაშიში არა იყო, ისევ განაგრძობდა გზას იმვე წინ-დახედულობით და სიწყემილით. ასე გაიარა რამდენიმე მანძილი და ბოლოს გავიდა გამომილის, ხელის გულსავით გადავიშლს მიწორზელ, რომელზედაც იდგა უზარმაზარი, მშვენიერი, ფართო-შრავიანი კაქლის ხე. ქალი მიუხელოვად აჩქარებულს ნაბიჯით და წინ

კისერ-წაწეული და თვალბეზე ხელბე-მიფრებული ცდილობდა ხის ჩრდილში ვილაც გამოეცნა. რამდენიმე ნაბიჯი-დაღორჩა ვასავლელი, როცა უცრემი, ერთის თვალის დახამხამებზე ვილაც ეძებდა, ის გაჩნდა მის წინ, და გაცაცებული, ენებთ მღავე-გაღვილი იმის იყო გულში ჩეკის უპირებდა თავის სატრფოს, თუ რომ ქალს მისთვის შეუბრალულად ხელი არ ეკრა და არ შეგრებინა.
— დახმესქნა!.. შესხსა აღლევებისავე ათროლოგებულის ხმით.—მე სალონისა და ღრს აქ რა მოესულა? შენ? თავი მოშვერი, გამაბნე, ბოლოს დამაგდე და ახლა კიდევ თბულად უწინდებლად გეაღწეოს, გესიყვარულო?.. ქალი აღლევებისავე მთლად ცხატებულა.
— რას ამბობ, როგორ თუ დამაგდე?
— თავს ნუ იკატუნებ, ვეპატარა-ნო? რაც აქამდის იყო, ისიც ემარა! ყველა გაევიგე... შენ ჯერს იყრ...
— ჯერს ვიყრ?!
— დალა! და ისიც ვიცი ვიყრ...
— ეს, კარგი ერთი, თუ ღმერთი ეწამს! რა ღრის მავანე ლაპარაკი, —მიუგო ახალგაზრდა კაცმა შემარაგის კოლონი.—ამზე ხომ ვილაპარაკე წინადა და გევათევი კიდევ... ეს სულ ხუმრობა მგონია შენის მხრივ, —და ის მიიწია ქალისკენ იმ განზახებით, რომ მიხეცოდა.
— თავი დამანებე!.. შევიკრა გაზარებულის ხმით მოთინებდამ გამოსულმა ქალმა და უყარ დიხია. ქალს მტერ-მტერი აღლევება ეცუა-ბოლბ: იმის საგანგებოდ ნაქმარბ გულმკერდი ძალზედ აღლო-ჩამო-

ველეტონი
მორიგი ჟარის სიმღერა
(ფრანგლის ხმაზე)
მორიგი ჟარის გამოსვლა
პატარს ჩეკის უმსახეობა,
სულ სასაფრად ბაჭების
შეკრება უმსახეობა!...
მამ არჩევანი რად მინდა,
რად შეკრება ვეკრება?
გულში არ დამიწუნას
გულში მთლადარ, მძობალო,
მთლადარ მორიგი ჟარისა,
თავს მამ ვეკრება, დავის მადლმა,
გინდ მათმა, გინდ მათმა;
ოლონდ შეპირები მთლე მტერს...
მითისათით, სელ რას არჩავს?
ჩეკის სანაფრ ვითლად შეკლავზე
მტერის სასიდათ, გავისარჩავს!
შეკრებაში, მიკრეკება,
ან თავს შეკრავზე ვეკრება,
მორიგებითა, ვეკრედავს,
ან მოკრედავს ჩემ თავსა,
ან მოკრედავს ურჯულისა,
ან მოკრედავს ჩემ თავსა,
ითათის სისხლით, მძობალო,
გამოკრეკე რაგორც სეკავია!...

ა. ნა—ლი

ახალი ამბავი

* ნოემბრის 28-ს, ხალხის, სამხედრო სამსახურის დარბაზში შესდგა სამხედრო-კავშირის კომისიის საზოგადოების კავშირის განყოფილების კრება, რომელზედაც დაესწრა მთავარ-მართველი კავშირის, თავ. დონდუკო-კარსაკაი, სტრომის დამყარებისათვის წავიხილ იქნა აწ განსვენებული საზოგადოების კოლეჯის წევრის, ა. ა. შებელიაის, პრაქტიკისა და მოღვაწეობის აღწერა, რომს შემდეგ კრებამ ფიქზე ადგამით სკა პატივი განსვენებულის სახელს.

სტრომზე ბანა კულბერგმა წიკითხა მოხსენება აღმასრულებლის სახელმწიფო კომისიის მოქმედებისა და რუსეთის ახალ სახელმწიფოს თაობაზე, მომხსენებელმა განიხილა რა ისტორიულად მოქმედება კომისიისა, შეუდგა ახლის სახელმწიფოს დაწესებულების აღწერას. როგორც მოხსენებელმა ხაზს, ახალი სახელმწიფო მინცა და მინც მომარაგებულ და მოხსენებელი არ არის, მაგრამ ეს ნადასტურებელი იმითი შესივებით, რომ რუსეთის დიდი სახელი აქვს გავრდილი შიგ აღმასრულებელში; აღმასრულებლის მოსახლეობა მკვიდრი დიდს პატივს სცემენ რუსეთსა და იმედი აქვთ, რომ რუსეთი აღრე თუ გვიან დაიხსნის იმით აზრობის მტარელობისგანა. ამიტომაც ახლა ნიკიტაი ცელბა, რაც შეიძლება, მეტი პატივი სცეს რუსეთსა და მტკიცედ აღმასრულებლის და დაცოს მშველბობაზე და წესიერება, რათა რუსეთი იძულებული არ იქნას კიდევ ფიქი წასდგეს აღმასრულებლისაზე.

ბანა მთავარ-მართველმა მოისმინა მოხსენება, მისცა რამდენიმე კითხვა ბანს კულბერგს და შინ წაბრანდა.

* ამაჲ წინად 27 ნოემბრის, გასჩრიტს ტფილისის მეროე გილისის ვაქარა;

დოკა; განზირებული და ხშიანი სულთქმა და დიდობა, გიშორიით შესის თვალის ვიღვარება აშკარად ამატკცებდა, რომ ის იმ წუთის ძლიერს, თავ-შეუკავებელს გრანობას დატყობდა.

— შენ გინდა ამით შემოიროგა? განაგებო ბან...სადები. გარდაწყვეტილი, უკანასკნელი პასუხი, გესმის, უკანასკნელი უნდა გაევიგონო შენგან!.. სხაზედ იწერ ვერას; სადა ფიქს ქვეშ მოკლეული დაბრება, რომ შენ ჩემი ქმარი იქნები?

— გვიფიცები...
— შენი ფიქი არა მწყაბს!.. მითხარი გადპკითი!
— ქალი...
— გენდაე, გენდაე, საქმიელი ენა აღარა ვაქვს!.. მაშ ასე? ღვთისაზნაბარად მტარებ თავ-მოპოვოს, სახელ-გატებლის ულონო ქალს, რომელიც სამის თითის უკან შენის შვილის დედა უნდა ვახლეს?
— ქალი, შენ შემტარი ხარ...
— კმაზ! გააწყვეტინა ახალკაზმა ქალმა ბრძანებისა და განწირულების კითხვით...კმაზ! შენის მოსმინა საჭირო არ არის...ახლა სულ ყველაფერი ნათლად ხსნის... მაგრამ იცოდ, შენ პასუხს ვასცემ, საბავიოს, მაღალ დემირის, როცა ჩვენის კოლეჯის წარსტადებით იმის წინაშე საწინდელს განკითხვის ვაძს!..

სლომოან ჰენიანი. პოლიციის ბოქულის თანაშემწემ ვილბრუგმა აღმოაჩინა 15 ფუთი თოფის ტყეზაწამლი, ერთი ცალიბა-გადახდელი თი სამს ქუთამელ და 21 ცალიც თივე ტურდი ყვილია დიმიტრი მურაგი, რომელიც ამას წინად მეტების ციხიდან იყო გამოშვებული. გამოძიება წარმოებებს.

* ამ დღებში გარდაიცვალა ღრმად მოხეტეხული ივანე ლუარსაბოგი, რომელიც იყო 110 წლისა და სტრომზედა ტფილისში, ვიანცოვის ქუჩაზე.

* 28 ნოემბრის, ვიანცოვის ქუჩაზე, ნაშუადღისსა საათზე, ცხენ-მავალიდან ჩამოვარდა თთათი ყურბან-ოლი, დავცა მიწაზე და გარტვა შეუბლი, ამ დროს გამავლებული პოლიცია მოაბრდა, ვერ შეაყენეს, პოლიცია შედ გადაუარა ყურბან-ოლისს და რამდენსამე მანძილზე ათრია, ყურბან-ოლი ცოცხალი გადარჩა.

* ტფილისის ქუჩებზე უკვე გავრულია დენცხადება რუსულს ენაზედ, რომ დეკემბრის პირველ რიცხვებდან დაიწყება წარმოდგენათა გამართვა საადგლო-მამული ბანკის თეატრში. იმავე დენცხადებაში სწორია, რომ ქართული წარმოდგენა ვიქრავში მხოლოდ ერთ-ბელ იქნებება.

* ტფილისის „საბრანიაში“ დანიშნული იყო შაბათის სატანცო საღამო. შემოსავალი საქველ-მოქმედო საგანზე იყო დანიშნული. ხალხი მეტად ცოცხა დაესწრა ამ საღამოს.

* ქუთაისი: ამ მოკლე მანში ბნ ბ — ძეს გამოაზნდა ყალბი სწეულის მოწმობა, იგი იყო სასამართლოს ბოქულება ბ — ძეს წავლა შესრულია (თუ დიდიხოვეს გინახვის მესამე კლასიდან) და შევიდა სამსახურში, საბოლოო ადამატება სამსახურში, საჭირო იყო მოწმობა, თუნდ დაბალ სასწავლებელში სწავლის შე-

სრულებსა. იმას ამ გავრი მოწმობა არა შეიძია, არ ეცითი, როგორც და რა გვით, უშოგინა ქეთაისის ოთხ-მარაზი სასულდო-სასწავლებლის მოწმობა, ვითომ ამ სასწავლებელში მუხრულებსა სწავლა ყველა საგანში უსწავლია და ყოფა-ტყვევია მისი „სუთი“. მოწმობაზედ ხელი უწერია ბნ ქ — ძეს, როგორც საქმის მმართველს, და ბნ გრ — ეს, როგორც შედამხედველის თანამდებობის აღმასრულებელს. გავიდა დრო, გავიდა ხანი და, როდესაც ჩინზედ წარადგინეს ბნ დაეცა არს, თურმე ვილაკამ თან დაავალა „დალანს“.

დავცა ამაზედ საქმე შემდგარი, ამ სამს საქმე თინ უფრო აღმოჩნდება დანაშავედ, შემდეგში გამოჩნდება ხმა-ისმის, ვითომც ბ — ძე ამ საქმეს ქ — ძეს აბრალეხას, რომ იმან მომხსენარა.

* იქიამვე: დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც ქუთათურები ეწვიოლით, რომ ქართული წარმოდგენები აღარ იმართებოდნენ თეატრში, მაღლობა დიქრის, დღეს, სუთნაბათს, 26 ნოემბრის, ორი ავიშა ვაკე-ული ქალაქის ქუჩებში: ერთი ტფილისი-არტისტების დახას, მეორე — ქუთათისისა, ბნ მესხის თაოსნობით. პირველ დახას წარმოდგენა იქნება პარასკევი, მეორისა-კი კვირას. სავერცელი ჩვენს საქმე!

* როგორც ვაჲ „Нос. Оси.“ გვეტრებებს, ტფილისში უკანასკნელ დროს აიწია ქურის ვაშმა. ამის მიზეზი წლებადილი მოუსჯელია ტფილისისა და ერევნის გუბერნიებში. შიგ ადგომებში, მაგალითად, ახალ-ქალაქის მზარსა, ხალხი იძულებულია თესლად-ცოცხ სხვაგან იყოს ქველა.

დაბბ სოფელი

(მოწერილი ამბავი)

მშვენი მანხანში. სოფელ ქვემო მანხანს უტყარის შუაგული ადგილი

შუაგულად დაჩრქინია, რომ ამ საზონის მდგომარეობას გადაჩრქვ ვანა ამის გარდა ყველა ღონისძიება მოსაბოძილი ჩემთვის? — ქალი ჩაიჭრა.

— არა, ვითავედელი, ყველაფერი გათავებული... გარდაყვედული წარმოსხეკა ცოცხა ხნის სიწყობის შემდეგ. — მარტო ერთი სიყვლილი ჩემი მხსნელი მაგამ... დედა?... სახარალო მოხეტეხელი ავადყოფილ დედა რასა იქნს უტყარის მისაწარმებს ხელს დიდრომილს არსებას? ენ ყოვლებ ჩემს მეტე თვლის შემტკიცავო? ენ დაუხეტეს ვულეს სიყვლილის დროს, ენ დიდიტრებს? არა, განა ქვეყანაზე ცოცხა მადლიანი ვაქო? — მოიძებნება... ყოვლად მოწმობა დიქრით არ დასტარებს უნებელი უნებურებს... მაშ აგრ, ჩემი ბედ-კრული, წამებულ ვულს... დღეს უნდა შესწყდეს სამღვდელ შენი მოუსვენარი მგერა... დღეს უნდა მოვსვენო, გადებჩრე ტანჯებებს... რა კარგი იქნება... უთუოდ მეტის-მეტე სასიამოვნო მდგომარეობა, როცა ვაქი ველარაფერს მტარებობს, ველარა ხელვებს, აღარა ვსმის-რა... მაღე მტარებებმა უნდა გამიარაოს... სწორედ ამ დროს იცოდა ხოლმე ვამოვლად... ამ ხეს ამოვეფერებ და როცა გამოვლიდა... ქალმა ვერ დასარული ბოლომდის თვისი აზრი; თითქმის ენობა წარ-

თითქმის ნახევარ ქიზიისა; ვარემეო არცთა თორმეტზე მეტა სოფელი, რომელთა მკვიდრი წყველენ-წამოვლენ და მანხანს ვერ ასცდებიან. ამ ნაირმა მდებარეობამ მოიზიდა სიღარდობა მრავალი ეტარნი, ჩარხნი და წურბლანი. ესენი ერთი-ერთიმანეთზედ მოეშურებნენ ქე. მანხანსიკენ ბელის საცდელად. მართლაც, ბელი არა ჰალატობს და რამდენსამე წლის განმავლობაში კარგად ჩასულებანი ხოლმე. ბელის მცდელობა შორის მოკარებებიან ისეთიურ, რომელიც ვაკე-რობა დაუწყებელი ვენემსებდამ და დღეს კი ოცს და ას თუმანს ფულს არ ეტყვიან.

ამ გამოდ ქე. მანხანში ირიცებდა ხელის მანხანს ღებანი, რვა მიკეთინისა, და წერილობით მოგატრთა დუქნებს ხამ ვერც-კი ჩამოეთვლით. ამ მოგატრთა ჩაიგდეს ხელში უფარო-ნიად მოგონი აქაურნი მკვიდრი და დაუწყეს მათ ცარცვა თავითი ნებაზედ.

ასე და ამ ნაირად დიდი დღე აქაურებების შემდგმა გადადის მოგატრე ხალხის ხელში.

ვაკეობის ხეობა იქამდე წათარამა ერთი ბაზარი, რომ დიდიხოვე ნოკარა და იმის ადგოლას ჩაყენა თავისი ცოლი და აი, ცხლა ცოლი-ქმარი ერთად ვაკეობენ თავითი ღებანი. ამ ნაირი ამავე სწორედ რომ სანაქება და წახანაბავი იქნებოდა, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ წინე და გამარჯვლადამანამ თავის ღებანი ღებანი სპირიტისადგოდა გარდაქცია. მეწმარი მანხანსი და ერევნის შეგვეცივან და ღებანში ახალ-ახალის მსკეითა, მოსთხარებენ ერთმანეთს ამ მთისას, იმ მთისას, მიკობ-მოკობენ და რწყული დაწყვენ და აქლემს აშობინებენ. ამისთანა ტყეულ ბასანს-კორიანობაში სი მანილოსნები ჰკარგავენ ძვირავლის დროს და წყით-თვლილი ულამაზეთა, კარგი იქნებოდა, რომ შედქენ ქალი მინც არ აპყოლოდა ამ კორიანობას, მით უმეტეს, რომ მოხუცი არ არის და ხნიერი, რომელთაც თითქმის ძეალ-

რილიში აქეთ ვამდგარი ვაკეობა, კორიანობას კიდევ ვანი ვაკეობს, საქმე ის არის, რომ აქაური მანილოსნები ახლა მოდებდაც მისდევნ. ერთი აქაური მანილოსანი სწორად პირველი „მოლისკვა“ ჩვენში; ამან ყველაზედ წინად ვაცხო აქაურ ქალებს სახელგანი ტურმინი, რომის ტარებაც მას შემდეგ აქა-ქალი იწყეს კიდევ.

ბოლოს ვიხი, რომ ამ მანილოსნებზედ ასე ჭკლად ვავებამ დაბარაკი.

ახლა ისევ აქაურს ვაკეობზედ ვისაუბროთ. ენ იცის, რამდენი ხანია, რაც აქაური ვაკეობ ხალხი ცარცვის აქაურებს და დიდი-დღე უტყვევლად აჯლის სიღარდას სიბილდის, თუმცა ეს აქამდინ ასე იყო, მაგრამ ცხლა-კი ცოცხ არ იყოს, ამით თავ-გასულიობას ფრთხილ შევეცდო, ამის მიზეზი ის არის, რომ აქაურებს ვამოუნდა ვულ-შემატკიური ვაქი, ახალი მისასახლისი, ივანე ვანარაშვილი, დიდი ხანი უმეტებდა ამ მოგატრთა უკანონო ტყვეებს და სულით და გულით მოწმარინებული იყო დანხარობად თავის თანამოქმეთა. მაგრამ აქამდინ ვერას ახერხებდა, რადგანაც საპართალზედ შორს იდგა და არც უნდადა ტყველ-ფარადლოდ წახარაღებოდა ვისმე, მით უმეტეს, რომ იმის წახარაღებას არავითარი შემსუბუქება არ მოაქვებოდა არავისთვის და მარტო მეტრჩინას და არა-მთხილ მოამხებ დაუხეტებდნენ. ცხლა-კი, როცა ხელში ჩაეგარდა უხუნდის, სულ სხვადა. ყოველისფერს, რაზედაც-კი ხელი მიუწყებდა, უყურადღებოდ არა სტრეგებდა; მაგრამ ველად და სამართიანად მოაქცია თავისი უპირველესი ყურადღება აქაურ მოგატრე ხალხსა, ერთს მშვენიერს დღეს შეგვიანდა ველე მოგატრე და მოატყინა მათ თავი თავითი ლიტრები *). ლიტრებს

შოველად პირდაპირ მას მისჩრებდა. ქმერთი და პირდაპირ ნაპარკლებს სროლით მოეშურება, რომ ვას-რისობს ახლად ვაფურჩქენილი ყველა... ერთი წამიც კიდევ, — და ახლავს და ქალი ვაფურჩქენი მისმა ცხლმა სუთქამა. სატადამა ერთი შესახარის ხით შეგვეცოლა, მკურდა და ქვეშ მოგეტა მტარებელს. მტარებელმა ვიანცოლითი გამოუტყარა მძინებულს სოფელს და დაღმდამ ყოველივენი.

გთენდა. მზე ის-ის იყო ამოვიდა და თავისის განმაცოტებელის სხივებით სული ჩაუღდა მძინებულს ვიანცოლს, გრილს, კორუა ვაქრში გარდებდა ათასი სხვა-დასხვა ხმა მოკეკიკე ჩიტებისა. საუცხოო იყო ეს დღეა, მაგრამ იმის ხილვას ველარ ვილარას საბოლოო ქალი, რომელიც უსიკიტელია ველარ კრინის ვზის იმდინდავზე. პირველად ნახა ის საღვურის დარაგმა, როცა ვახს თავალი-გრებდა, მუხუხით თათ ვაკეონია და სიბოლოული წაიბუტებუტა:

— საბარლო! ორსულად ყოფილა...
მაღე ვახსის ციხიმე ვაკეონიან და დაამტკიცა, რომ მტარებელის საფეხურს ის უნებურისათვის თავი გაუტყინაო.

ღი. ყრისთავი

